

h. m. d. t.

K. M. J. J. J.

Maatalousministeriön

VI 22 5287.

Osasto

Hyvä

Forssten K.

K. M. J. J. J.

Hevosen silmä.

Tietämättömyys, ajattelemattomuus ja välinpitämättömyys, kas siinä kolmikko, joka yhdeksänkymmentäyhdeksän kertaa sadasta on pääsyynä mitä törkeimpiin eläinräakkäykksiin.

Hevonen, jolle olemme suurimmassa kiitollisuuden velassa, on ammoisista ajoin meidänkin maassamme ollut mitä julmimman kohtelun alainen.

Puheenaineeksi tällä kertaa otamme tuon jalon eläimen kaikki silmät. Että silmää pidetään, paitsi sielun peilinä, arkana, tärkeänä ja hellimpää hoitoa ansaitsevana ruumiinosana, osoittanevat nuo monet sananparret kuten esim. „silmäkulta viimeiseksi“, „arka kuin silmä“ y. m. m. Tästä huolimatta rikotaan hevosen silmiä ja näköä vastaan äärettömästi.

Monesti on jo hevosen asunto rakennettu ei ainoastaan pehmeälle, kostealle, ojittamattomalle paikalle, joten vesi ympäri vuoden seisoo permantojen alla, vaan myöskin muitten löyhkää levittävien karjahuoneitten yhteyteen, joten pistävä ja äitelä haju alinomaa kiihottaa näköhermoja. Päälle päätteeksi ovat nämä tallit usein niin huolimattomasti rakennetut, että tuulet ja tuiskut seinähirsien lomitse vapaasti puhaltavat suoraan hevonen silmiin. Tämä luonnollisesti synnyttää tulehduksia ja kipuja. Ikkunat, jos niitä ollenkaan on, asetetaan monesti niin, että hevoset ovat pakotetut seisomaan päin aurinkoa, joten valo suuresti väsyttää silmiä, synnyttää tulehduksia jopa sokeuttakin; permannot ovat niin harvat, että ammoniakkaasut esteettömästi tunkeutuvat sen lävitse ja synnyttävät silmiin kihellystä ja ärsytystä, joka vihdoin

muuttuu kroonilliseksi sidekalvotulehdukseksi; heinähäkit ovat vielä niin typerästi asetetut, että heinien poro ja muut rikat niistä varisevat silmiin, aikaansaaden tulehduksia; varsain karsinat ovat myöskin tavallisesti vallan pimeitä, josta likinäköisyys on seurauksena; venttiilit, jos ne ympäri vuorokauden ilmaan katsomatta seisovat selällään, ovat syypäät moneen silmätautiin.

Yllämainittuja epäkohtia lukuunottamatta turmellaan hevosen silmiä vielä lisäksi käyttämällä silmälappuja. Niitä on monta lajia. Niinpä tapaamme lappuja, jotka eivät laisinkaan sovi sille hevoselle, jolla niitä käytetään; lappuja, jotka hevosen liikkua viirin tavoin löyhytellen räpyttävät sinne tänne ja siitä syystä vuoroon valaisevat, vuoroon varjoavat silmiä; lappuja, jotka ovat siksi pieniä, etteivät ollenkaan täytä tarkoitustaan; lappuja, joista puuttuu niskahihnan kannattamat ja siitä johtavat remmit. Vielä tapaamme n. k. monogrammi-silmälappuja. Ne ovat kaikista onnettomimmat. Ollen noin 16 cm korkuisia ja 13 cm levyisiä ne koristavat aina 2—3 kg painavia, kovissa pislaakeissa olevia kankeita päitsimiä. Kaunis paino hevosen päässä! Olen monelle hevosmiehelle kykyni mukaan kokenut selvittää näitten lappujen turmiotatuuttavia seurauksia, ja he ovat itsekin myöntäneet ne turmiollisiksi, mutta sanovat olevan pakotetut käyttämään niitä, sillä se on ajan vaatimus, muoti. Kuosia, hevosen hyvin voinnin kustannuksella, onpa sekin 20:nneen vuosisadan teoriaa. Asia on siksi tärkeä, että katson itseni velkapääksi luomaan kuvan niiden vahingollisuudesta. Niinkuin jokainen on ollut tilaisuudessa näkemään, lepäävät nämä laput joko hyvin lähellä silmämunia tai vallan niiden päällä. Tästä seuraa että hevonen on pakotettu katsomaan konvergeeraavasti, s. o. vallan kieroon, ristiin, josta taas johtuu että muutamit silmälihakset vaivaantuvat enemmän kuin toiset. Luonnollinen seuraus siitä taas on että häiriöitä näkökyvyssä syntyy.

Silmälaput pois!, on hyvinoikeutettu vaatimuksemme.

Mutta, vaikka kohta hevonen onkin luonnostaan pelkäämätön, lukuunottamatta sitä puhtaasti vaistomaista tuskaa, mikä valtaa hevosen, samoin kuin muutkin eläimet, sen äkkiarvaamatta nähdessä sellaisen pedon, joka haluaa käyttää niitä ravintonaan kuten esim. karhun, ei kuitenkaan kauhistuksen tunne ole missään eläimessä niin kehittynyt kuin hevosessa. Muistakin syistä peläs-

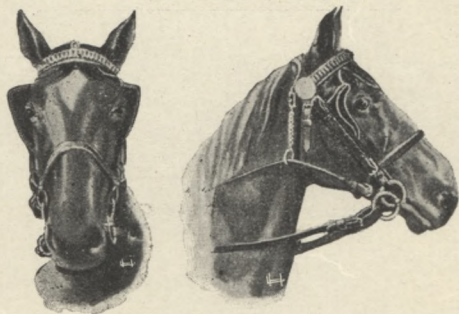
tyy hevonen. Sillä on mainio muisti. Tapahtumat, jotka se on kokenut, pysyvät sen muistissa koko iän ja aikaansaavat siinä uudistuessaan kauhistusta. Hevonen, joka noin pelkää, tuottaa omistajalleen usein tuntuvia tappioita ja sen raha-arvo on verrattain alhainen.

Lyömällä ja rankaisemalla ei vikaa saada pois; päinvastoin pahenee se siitä.

Turvatakseen itseänsä ja estääkseen hevosta näkemästä esineitä ja liikkeitä, jotka synnyttävät siinä kauhistusta, ovat silmälaput keksityt.

Todellakin on kohtia ja tapauksia, jolloin ei hevoselle ole hyödyllistä nähdä kaikkia mitä sen ympärillä tapahtuu. Esim. mainittakoon semmoinen tapaus, jossa vanhempi, tynnempi ja hidaluontoisempi hevonen on valjastettu virkumman, nuoren kanssa saman työ- tai ajopelin eteen. Tässä tapauksessa olisi joku semmoinen laitos hyvä olemassa, joka sallisi hevosen vapaasti katsoa eteensä ja sivulleen, vaan ei taapäin.

Pitkien tuumailujen jälkeen onkin semmoiset laput keksitty. Vieressä olevista kuvista näemme että laput suovat hevoselle tilaisuuden katsoa eteensä ja sivulleen, vaan ei taapäin. Nämä laput, joiden valmistamiseen on kotimaassa ryhdytty, eivät

tule nykyään käytettäviä lappuja kalliimmiksi, ja vastaavathan ne meidän käsitystämme velvollisuusistämme luomakuntaa kohtaan.

Ne hevosenomistajat, joilla on silmälappujen puutteessa olevia hevosia, voivat tilata niitä P. Sidorowin kalustokaupasta.

Olen kääntynyt „Bröder Åströmin“ puoleen pyynnöllä että tämä tehdasliike hyväntahtoisesti ottaisi tehdäkseen näitä lappuja. Toivoa sopii että vastedes voimme koristaa päitsinemme näillä uusilla lapuilla ja heittää nykyiset epäkäytännölliset muinaismuistojen joukkoon.

T. K. Forstén.

h. M. d. 1.

Forster.

tyy hevonen sillä on tainio niistä. Tapaukset jotka se on ko-
 kenut pyryvät sen rinnassa koko ajan ja aikansaavat siinä uudis-
 tuksessaan karkailusta. Hevonen joka on pelkää, tuottaa omistajal-
 leen usein tuntuva tappiota ja sen raju-avo on verrattain alhainen.
 se työmäärä ja raskautensa ei viikaa avaruudelta; päinvastoin
 pahenee se alttiutensa asennon läpkyttyä. Millä tavalla
 ovat Turvaintuksen tavan ja esteellisen hevosta rikkeitä esi-
 neitä ja liikkaita, jotka syntyvät siinä karkailusta, ovat silmi-
 näkseen. Hevonen joka ei ole karkailusta, on karkailusta, jolloin ei hevolla ole työ-
 kylläistä taitoa, kaikkia niitä sen ympärillä tapahtuu. Tämän mu-
 nittakoon sellainen tapaus, jossa vanhempi, tyhmympi ja pidä-
 luontoisempi hevonen on valjastettu viikunman muon kanssa
 saman työ-talajoihin eteen. Tässä tapauksessa olisi joku sam-
 moisen laiton hyvä olennassa, joka kallelta hevosen vapautti katoos

Helsingissä, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainon Osakeyhtiö, 1904.

toin nykyään käytettyjä... ja vastavastan ne
 niiden karkailustaan...
 vis hevosia, voi...
 Olen kannattanut "Broder Lästomian" puon pyynnillä että
 tans sehdasnikke...
 tulla japaulla ja heittä...
 tojen joukkoon...
 nantavien...
 osasto...
 tulla...
 tulla...